

ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Γιατί ο συγγραφέας στο κείμενό του χρησιμοποιεί εισαγωγικά

Τα εισαγωγικά χρησιμοποιούνται είτε για να δηλώσουν στο συγκεκριμένο σημείο μεταφορική χρήση του λόγου, είτε για να εκφράσουν σχόλιο του συγγραφέα – ειρωνικό, αποδοκιμαστικό, επικριτικό, κ.λ.π.-, είτε για να μεταφέρουν αυτούσια τα λόγια κάποιου,

2. Να αναφερθούν σημεία του κειμένου στα οποία υπάρχει αναφορική ή δηλωτική, συνυποδηλωτική ή ποιητική λειτουργία της γλώσσας

Αναφορική, δηλωτική = κυριολεξία
Συνυποδηλωτική, ποιητική = μεταφορά

3. Ποιος ρόλος των ερωτήσεων στο κείμενο

Οι ερωτήσεις χρησιμοποιούνται για να κάνουν το κείμενο πιο ζωντανό και παραστατικό, να προβληματίσουν, να ευαισθητοποιήσουν τον αναγνώστη, να δώσουν η δυνατότητα στον κειμενογράφο να περάσει στο επόμενο θέμα – προβληματισμό του. Τέλος, μπορεί να είναι ρητορικά, καθώς η απάντησή τους είναι αυτονόητη- στην περίπτωση αυτή ενισχύουν τον προβληματισμό του και κάνουν περισσότερο αποδεκτές τις ιδέες του.

4. Γιατί ο συγγραφέας χρησιμοποιεί α ή β πρόσωπο

Το α ενικό δηλώνει αμεσότητα και έντονη προβολή της προσωπικής του θέσης. Το α πληθυντικό την τάση του να εντάξει τον εαυτό του στο σύνολο – άρα να γίνει πειστικότερος-

Το β ενικό – και συνήθως και πληθυντικό - προσδίδει στο λόγο αμεσότητα, καθώς απευθύνεται προσωπικά στον αναγνώστη, παρακινεί, προβληματίζει και ευαισθητοποιεί, έτσι ώστε ο δέκτης να οδηγηθεί στη λήψη αποφάσεων.

Το γ πρόσωπο κάνει, κατά κανόνα, το λόγο αντικειμενικότερο και απρόσωπο και κυριαρχεί στα αποδεικτικά δοκίμια.

Πάντως η χρήση των α και β προσώπων συχνά δείχνουν κάποια προφορικότητα αλλά και οικειότητα, στοιχεία που βοηθούν το συγγραφέα να επικοινωνήσει αποτελεσματικότερα με τον αναγνώστη.

5. Να δικαιολογηθεί η ρηματική έγκλιση στο λόγο

Η οριστική δηλώνει κάτι το θετικό, πραγματικό και αναμφισβήτητο. Η υποτακτική επιθυμία, προσταγή ή ευχή, η προστακτική απαίτηση, έντονη επιθυμία ή προσταγή.

6. Να αναγνωριστεί το είδος της σύνδεσης των προτάσεων που κυριαρχεί στο ...χωρίο του κειμένου

Η σύνδεση μπορεί να είναι είτε *παρατακτική* – κύρια + κύρια, δευτερεύουσα + δευτερεύουσα -, οπότε επιτυγχάνεται με τη χρήση παρατακτικών συνδέσμων

Σκληθριώτης Στάθης

(συμπλεκτικών, διαζευκτικών ή αντιθετικών), είτε *υποτακτική* – κύρια + δευτερεύουσα + δευτερεύουσα ...-. Όταν συνδέεται μια κύρια με μια δευτερεύουσα, έχουμε απλή υπόταξη, ενώ όταν υπάρχουν κύρια + δευτερεύουσα + δευτερεύουσα....., η *υπόταξη* ονομάζεται *διαδοχική*.

7. Να χαρακτηρίσετε το κειμενικό (δοκιμακό ή γραμματειακό) είδος στο οποίο ανήκει το κείμενο (που δίνεται)

Αυτό μπορεί να είναι

α. **αποδεικτικό δοκίμιο** (συνοχή, συνεκτικότητα, νοηματική αλληλλουχία, σοβαρός λόγος, θέμα, θέση, κατευθυντήρια ιδέα –ή και προσωπικό τόνο -.)

β. **στοχαστικό δοκίμιο** (συνειρμική γραφή, ο συγγραφέας καταγράφει άναρχα σκέψεις και συναισθήματα)

γ. **άρθρο** (επικαιρικός, πληροφοριακός χαρακτήρας, σχολιασμός, αναφορική χρήση της γλώσσας και , συχνά, τίτλος, ποικιλία θεματολογίας

δ. **επιφυλλίδα** (είδος άρθρου- ο συντάκτης αφορμάται από κάτι το επίκαιρο για να το αναγάγει σε κάτι γενικότερο

ε. **μελέτη, πραγματεία, διατριβή, μονογραφία** (επιστημονικά, εξειδικευμένα κείμενα)

στ. **ημερολόγιο** (χώρος, χρόνος, καταγραφή προσωπικών συναισθημάτων και απόψεων), **επιστολή, διδαχή**.

8. Να αναφέρετε χαρακτηριστικά πολιτικού – ή επιστημονικού – λόγου του κειμένου

A. **πολιτικός λόγος** (λογική επιχειρηματολογία, συναισθηματική φόρτιση ή ρητορεία, πολιτική ορολογία. Στην περίπτωση, όμως, που ο πομπός χρησιμοποιεί λέξεις – φράσεις με έντονη ιδεολογική φόρτιση ή επιχειρεί να εκμεταλλευθεί ιδεολογικά ή ηθικά στερεότυπα του δέκτη για ίδιο όφελος, τότε ο λόγος του μεταπίπτει σε **προπαγάνδα**).

B. **επιστημονικός λόγος** (περιγραφικός, ερμηνευτικός, αποδεικτικός, απρόσωπος και αντικειμενικός. Κυριαρχεί η επίκληση στη λογική, υπάρχουν λέξεις ορολογίας, ειδικό λεξιλόγιο και σοβαρή γλώσσα –ύφος.

9. Να αναφέρετε τα σχήματα λόγου – ή εκφραστικά μέσα -που κυριαρχούν στο κείμενο και να επισημάνετε τη λειτουργία τους.

Αυτά συνήθως είναι μεταφορές, παρομοιώσεις, εικόνες, προσωποποιήσεις, επίθετα, ρητορικά ερωτήματα, κ.α. Κάνουν το λόγο παραστατικότερο, ζωντανό, καταργούν τη μονοτονία της ,συχνά, απρόσωπης δοκιμακής γραφής, *εκπλήσσουν* ευχάριστα τον αναγνώστη, κάνουν περισσότερο εύληπτες τις ιδέες του.

10. Να σχολιάσετε το ύφος του συγγραφέα του κειμένου

Συνηθέστεροι χαρακτηρισμοί ύφους

- σοβαρό
- λιτό
- λόγιο
- πυκνό

- αναλυτικό
- επιτηδευμένο
- απλό
- επιστημονικό
- με στοιχεία προφορικότητας
- κ.λ.π.

11. Να σχολιάσετε τη γλώσσα του συγγραφέα (γλωσσική ποικιλία)

Στα αποδεικτικά δοκίμια η γλώσσα, συνήθως, υπακούει στις εντολές μιας λογιότερης γραμματικής, αυτής που διέπει τον επιστημονικό, κατά κανόνα, λόγο. Ως προς τη σύνταξη, κυριαρχεί η διαδοχική υπόταξη, καθώς εκφράζονται σύνθετα νοήματα. Συχνά, όμως, διακρίνεται προφορικότητα, από τη διάθεση του συγγραφέα να επικοινωνήσει αμεσότερα με τον αναγνώστη. Στα στοχαστικά δοκίμια κυριαρχεί, συνήθως, ο φορτισμένος λόγος και η αμέλεια στη σύνταξη, η προφορική ή προσωπική έκφραση.

12. Να αναφέρετε στοιχεία του κειμένου τα οποία δικαιολογούν την άποψη ότι το συγκεκριμένο κείμενο συγγενεύει με τη λογοτεχνία.

Τέτοια στοιχεία μπορούν να θεωρηθούν η παρουσία εκφραστικών μέσων, η επίκληση στο συναίσθημα – φορτισμένος λόγος -, οι λογοτεχνίζουσες εκφράσεις, η σεινειρμική γραφή, ο προσωπικός, *αντιδεδολογικός*, τόνος, η διάθεση εξομολόγησης με έντονο το υποκειμενικό στοιχείο.

13. Ποιός είναι ο σκοπός του συγγραφέα του κειμένου

Συνήθως μεταδίδει πληροφορίες, τις απόψεις του, υποστηρίζει, αναλύει, ερμηνεύει, επιχειρεί να πείσει. Σπανιότερα επιχειρεί να τέρψει, να διασκεδάσει, να σχολιάσει, να εξομολογηθεί.

14. Να σχολιάσετε την αποτελεσματικότητα – ή πειστικότητα – του λόγου του συγγραφέα

Ο λόγος είναι τεκμηριωμένος όταν διαθέτει συγκεκριμένα επιχειρήματα ή τεκμήρια. Όταν αρκείται σε αστήρικτες – αν και συχνά εντυπωσιακές – ιδέες δεν μπορεί να αξιολογηθεί ως πειστικός.

15. Να χαρακτηρίσετε το είδος της σύνταξης και να δικαιολογήσετε την επιλογή του συγγραφέα

Μπορεί να είναι είτε **ενεργητική** - τονίζεται το υποκείμενο της πράξης -, είτε **παθητική** – τονίζεται η πράξη, ενώ ο δράστης αποσιωπάται , είτε γιατί δεν είναι γνωστός, είτε εννοείται, είτε δεν επιθυμείται η αναφορά του. Η παθητική σύνταξη κάνει το λόγο ουδέτερο, απρόσωπο, πιο ψυχρό και αντικειμενικό – για τους λόγους αυτούς, άλλωστε ενδείκνυται για τη γραφή της περίληψης.